

Začleňování a podpora žáka
s odlišným mateřským jazykem

Fakultní základní škola Pedagogické fakulty UK a Mateřská škola U Studánky, Umělecká

Příručka základní školy

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Metodická příručka byla vytvořena
v rámci projektu Odborný průvodce žáků
s odlišným mateřským jazykem
na školním poradenském pracovišti ZŠ,
reg. č.: CZ.07.4.68/0.0/0.0/19_068/0001443

Obsah

1 Představujeme naši školu 6

Základní informace o naší škole 8

Kudy k nám, orientace ve škole 11

Kontaktní osoby 12

2 Organizace školního života na naší škole 14

3 Kdo je žák s odlišným mateřským jazykem 22

Žák s odlišným mateřským jazykem – vymezení 24

Diagnostika jazykových kompetencí 26

4 Operativní plán školy 30

Vstupní jazyková příprava 30

Úvodní komunikace s rodiči 30

Zařazení žáka do vyučovacího procesu 31

Plány jazykové podpory 32

Možnosti další pomoci 32

5 Podmínky a realizace distančního vzdělávání žáků s OMJ na základní škole 34

6 Formy spolupráce realizované na základní škole 34

Spolupráce s ostatními subjekty při edukaci a při volnočasových aktivitách 42

Spolupráce s ostatními vyučujícími při edukaci žáků s OMJ 44

7 Vybavení základní školy a didaktické prostředky a pomůcky 46

Přílohy 56

O projektu

Projekt řeší problematiku stále se zvyšujícího počtu žáků s odlišným mateřským (dále OMJ) na základních školách. Hlavním cílem projektu je posílit demokratickou kulturu školy a vytvořit systém začleňování žáků s OMJ na ZŠ. Dílčí cíle projektu se orientovaly na posílení poradenského pracoviště o průvodce žáků s OMJ, na metodickou podporu pedagogů v práci s cílovou skupinou žáků s OMJ vytvořením Příručky pro začleňování žáků s OMJ, platné pro všechny zúčastněné základní školy a zpracování obrázkového výkladového slovníku pro výuku českého jazyka jako druhého cizího jazyka (klíčová aktivita KA 03). Dalším dílčím cílem bylo rozvíjet specifické kompetence žáků základní školy v oblasti demokratické kultury a rozvoj didaktických kompetencí učitelů základní školy a dialogizace vyučování v heterogenní třídě. Příjemcem projektu je Pedagogická fakulta UK, Katedra speciální pedagogiky a čtyři základní školy města Prahy:

- ▶ Základní škola a mateřská škola ANGEL, Praha 12, Angelovova 3183, Praha 4 Modřany;
- ▶ Fakultní základní škola prof. Otokara Chlupa Pedagogické fakulty UK, Fingerova 2186, Praha 13;
- ▶ Základní škola Praha 8, Glowackého 6;
- ▶ Fakultní základní škola Pedagogické fakulty UK a Mateřská škola U Studánky, Umělecká 8, Praha 7.

Příručka pro začleňování žáků s OMJ reflektuje dostupnost navazujících služeb a kontaktů pro začleňování žáků s OMJ.

Na tvorbě příručky pro vzdělávání žáků s OMJ participovali realizační tým projektu, základní školy, průvodci žáků s OMJ, jako nová pozice školního poradenského pracoviště vzniklá jako součást klíčové aktivity projektu na základních školách.

Jedná se elektronickou publikaci, která je určena především pedagogům, rodičům dětí s OMJ. Představuje základní školu s cílem, usnadnit a krátce zpřehlednit proces začleňování žáků s OMJ do základního vzdělávání. V úvodu textu jsou v krátkosti představeny aktuální změny v rámci legislativního rámce. Následující prakticky orientované kapitoly se věnují tématům přípravy na samotný příchod žáka.

Spolupráce a komunikace s rodiči, včetně přijetí žáka a jeho zapojení do jednotlivých ročníků s podporou jeho adaptace a socializace je součástí prvních dvou kapitol. Ve třetí kapitole každá škola představuje svůj Operativní plán pro začleňování žáka s OMJ. Další kapitoly popisují možnosti zapojení ostatních pracovníků školy, pedagogů, výchovných poradců s ohledem na zkušenosti práce s žáky s OMJ. Šestá a sedmá kapitola jsou výsledkem týmové práce základních škol a řešitelského týmu. Na základě zkušenosti s obdobím realizace distanční výuky specifikujeme možnosti podpory vzdělávání žáků s OMJ, sedmá kapitola reflektuje materiální a technické podmínky konkrétní základní školy, je doplněna o základní kontakty a odkazy na příslušnou literaturu.

Závěr obsahuje několik příkladů inspirativní praxe, které jednotlivé základní školy představují.

Příručku lze kdykoliv aktualizovat dle podmínek základní školy. Aktuální příručka je k dispozici na webových stránkách základních škol participujících na projektu.

V Praze 2022

Řešitelský tým

1

Představujeme naši školu

Fakultní základní škola PedF UK a mateřská škola U Studánky

Umělecká 850/8
170 00 Praha 7

„Škola pohody“

Škola s rozšířenou výukou hudební výchovy

www.fzsumelecka.cz

Představujeme ŠKOLU POHODY

tel. 233 378 694

email: fzsumelecka@seznam.cz

FZŠ PedF UK a MŠ U Studánky je v současné době velkou organizací, která má 101 zaměstnanců. Patří mezi největší školy Městské části Praha 7. Celá organizace se skládá z několika samostatných středisek:

- ▶ Fakultní základní škola PedF UK
- ▶ Mateřská škola U Studánky
- ▶ Dětská skupina Panorama
- ▶ Lesní mateřská škola Bobulka

Budova školy pochází z let 1901–1902 a byla vybudována v novorenesančním slohu podle plánu městského inženýra J. Zlatníka. V roce 1904 získala stavba titul nejkrásnější školy rakousko-uherské monarchie. Svou podobu si zachovala do současnosti a patří mezi architektonické skvosty.

2. PATRO

č.200 KABINET

Mgr. Jana Egartová
Mgr. Nikola Frkalová
Mgr. Tereza Jakubčíková
Mgr. Miroslava Nováková
Mgr. Zuzana Zemanová
Petra Větrovcová

č.201

IV. C

č.202

II. A

č.203

II. C

č.204 ŘEDITELNA

Mgr. Bohumil Kettner, MBA

SEKRETARIÁT

Renata Vodičková

č.205 UČEBNA

CIZÍ JAZYKY

č.206 KABINET

Mgr. Anežka Chadimová
Mgr. Bára Janáková
Mgr. Martina Juránková
Eva Gunišová
Mgr. Taťána Hejčmanová
Mgr. Anna Tichon Šwidrová

č.207

VI. C

č.208

V. B

č.209

IV. A

č.210 UČEBNA

HUDEBNÍ VÝCHOVA

č.211 KABINET

Ing. Jana Cogan
Ing. Lenka Partyková
Mgr. Jana Žižková

č.212 AULA

1. PATRO

č.100 KABINET

Mgr. Renáta Choutková
Petra Janovská
Mgr. Maria Klečková
Mgr. Tereza Myslitelová
Lucie Navrátilová

č.101

II. B

č.102

V. A

č.103

V. C

č.104 ZÁSTUPCE ŘEDITELE PRO I. STUPEŇ

Mgr. Miroslava Müllerová

č.105

III. C

č.106 UČEBNA

CIZÍ JAZYKY

č.107 KABINET

Ivana Brunová
Hana Bytešnická
Jitka Hašplová, DiS.

č.108 UČEBNA

VÝPOČETNÍ TECHNIKA

č.109 ZÁSTUPCE ŘEDITELE PRO II. STUPEŇ

Mgr. Pavel Machovec

č.110

IV. B

č.111

III. B

č.112

III. A

č.113 KABINET

Mgr. Helena Bláhová
Blanka Cerná
Mgr. Jana Topičová
Mgr. Tereza Vinická

č.114

VII. C

č.115 UČEBNA

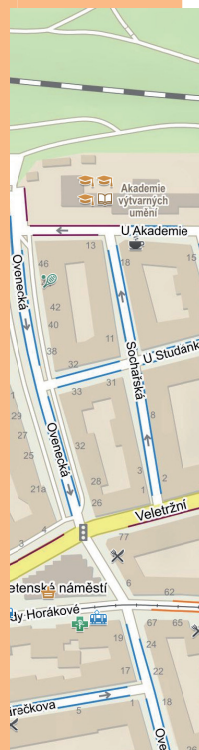
CIZÍ JAZYKY

č.122

VI. B

č.123 KABINET

Bc. Anna Doležalová
Mgr. Martin Levý
Mgr. Klára Malušová
Mgr. František Monček
Mgr. Kateřina Širotková
Bc. Anna Sabolová

Kudy k nám

MHD

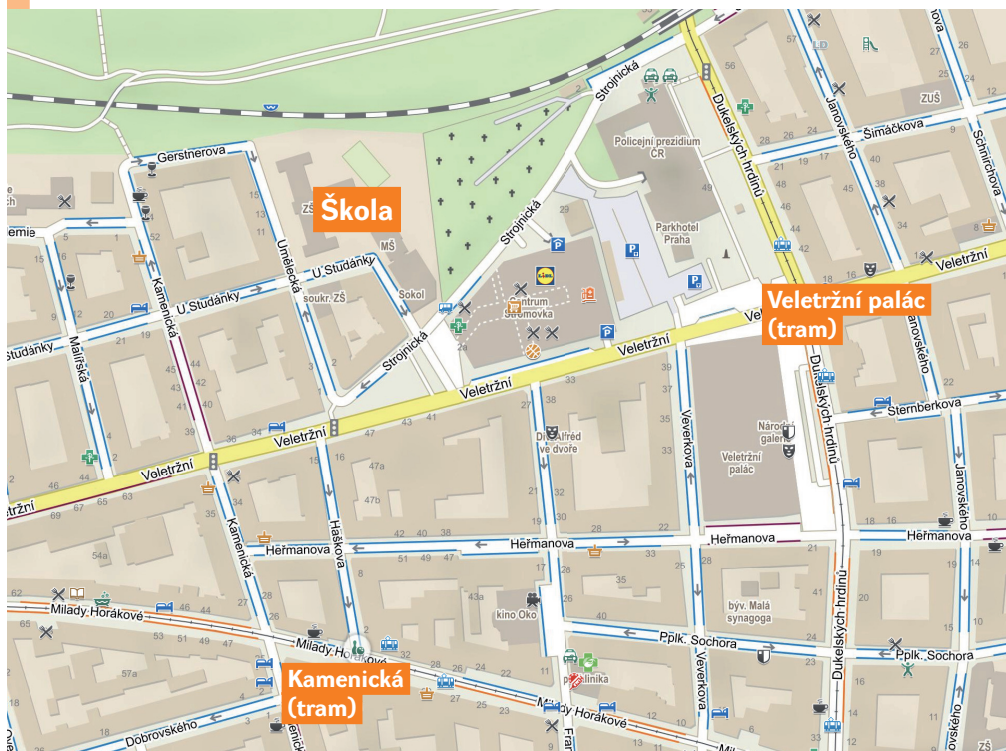
- ▶ stanice metra C Vltavská – tram 1, 25, 12 zastávka Kamenická
- ▶ stanice A metra Hradčanská – tram 25, 26, 1 zastávka Kamenická

Autem

- ▶ z ulice Veletržní, odbočte na Kamenická a Gerstnerova

Orientace ve škole

- ▶ recepce – osobní pomoc s orientací 7.00–14.30
- ▶ přehledný a návodný orientační systém v 1. NP
- ▶ označení učeben a kabinetů
- ▶ pravidelný pedagogický dozor v jednotlivých patrech pomůže s orientací

Kontaktní osoby

Ředitel školy:

Mgr. Bohumil KETTNER, MBA
kettner@fzsumelecka.cz

Zástupkyně pro 1. stupeň:

Mgr. Miroslava MÜLLEROVÁ
mullerova@fzsumelecka.cz

Zástupce pro 2. stupeň:

Mgr. Pavel MACHOVEC
machovec@fzsumelecka.cz

Průvodci žáků s OMJ:

Mgr. Miroslava Müllerová
Mgr. Tereza Jakubčíková

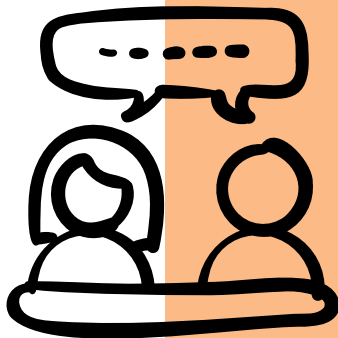
Výchovná poradkyně:

Mgr. Taťána Hejčmanová

Metodička prevence:

Mgr. Radmila Hadravová

- ▶ 671 žáků
- ▶ 58 žáků cizinců

2

Organizace školního života na naší škole

Vedení školy již během letních prázdnin pečlivě připravuje organizaci dalšího školního roku, samozřejmě během plánování nezapomíná na děti ohrožené neúspěchem a žáky s OMJ. Škola klade důraz na výchovu dětí k demokratickému chápání společnosti a toleranci.

Pravidelné meetingy vedení školy, pedagogů a zaměstnanců

- ▶ **Třídní schůzky s rodiči** – konají se pravidelně 4x ročně, termíny jsou předem dané a vzhledem k aktuální situaci se konají buď prezenčně, nebo absenčně online, případně třídní učitelé poskytují konzultační hodiny po domluvě s rodiči.
- ▶ **Pedagogické rady** – účastní se jich vedení a pedagogický sbor – konají se 4x ročně, termíny jsou předem dané a účast na nich je povinná.
- ▶ **Provozní porady** – konají se dle potřeby ředitele školy, účast je po předchozí domluvě.
- ▶ **Schůzky se starosty jednotlivých tříd** – vedení školy a volení zástupci tříd 1. (od 4. ročníku) a 2. stupně – konají se pravidelně 4x ročně a zástupci tříd se na vedení školy mohou obrátit s jakýmkoli problémem, o kterém se diskutuje, navrhuji možné řešení.
- ▶ **Porady rozšířeného vedení** – vedení školy a vedoucí pracovníci všech oddělení, konají se pravidelně 1x měsíčně – projednávají se jak provozní, tak pedagogické záležitosti, právě zde se aktivně řeší integrace žáků s OMJ.
- ▶ **Jmenování ročníkových pedagogů 1. stupně** – každý ročník má svého vedoucího pedagoga, který své kolegy metodicky vede, na tohoto pedagoga se mohou ostatní třídní učitelé z ročníku obrátit s aktuálním problémem, na pravidelných setkáních společně organizují konání kulturních akcí, projektů a jiných školních činností, vždy s ohledem na přirozenou integraci žáků s OMJ.
- ▶ **Jmenování vedoucích předmětových komisí 2. stupně** – každá předmětová sekce má svého vedoucího pedagoga, který své kolegy metodicky vede, organizuje soutěže a olympiády, koncerty a výstavy a všeobecně prezentaci své pedagogické činnosti ve spolupráci se všemi žáky bez rozdílu.
- ▶ **Společné zotavovací akce FKSP** – v souladu s mottem „Pokud má pedagog rozsvěcet, musí hořet“ dbá vedení školy na pravidelnou duševní hygienu a předcházení syndromu vyhoření. Organizuje proto pro pedagogy a zaměstnance školy společné akce FKSP, například výjezdy mimo školu, které jsou spojené s aktivní relaxací, koncerty, sportovní vyžití, poznávací zájezdy do zahraničí.

- Pravidelná setkávání se všemi bývalými zaměstnanci. Pro vedení školy je důležité budování vztahů i s bývalými zaměstnanci. Především jejich dlouholetou pedagogickou zkušenost a jazykovou vybavenost škola využívá pro spolupráci při akcích financovaných EU (Šablony). Tito pedagogové jsou pro žáky, včetně žáků s OMJ, velkým přínosem. Vysoké procento žáků s OMJ navštěvuje kroužky v ŠD a výsledky jejich práce pak mohou prezentovat na pravidelných akcích právě s bývalými zaměstnanci školy. Posílí to tak jejich pocit sounáležitosti a zároveň jim mezigenerační setkávání pomůže nahradit mnohdy chybějící vztahy s prarodiči, kteří zůstávají v zahraničí.

Tradiční akce školy

V souladu se školním vzdělávacím programem ŠKOLA POHODY, kdy není kladen důraz na výkon, ale na příležitost najít si radost v tom, co žáky baví, společně se vstřícností, se staly tradiční akce školy velice populárními. Značně přispívají k tomu, že naše škola se stala vyhledávanou a preferovanou školou v Praze 7 při začleňování žáků s OMJ.

- ▶ **Školní a vánoční akademie hudebních tříd** – v každém ročníku je vždy jedna třída s rozšířeným hudebním zaměřením s týdenní dotací 5 vyučovacích hodin hudební výchovy. Žáci z těchto tříd dosahují vynikajících výsledků v hudební činnosti, což dokazují vystoupením na pravidelných školních a vánočních akademiích. Vyjádřit se hudbou a pohybem je pro žáky s OMJ často mnohem snadnější než projev mluveným slovem. Zpěv, hra na hudební nástroje a tanec patří mezi oblíbené činnosti žáků s OMJ, často v těchto aktivitách vynikají a pomáhá jim to v začlenění mezi spolužáky. Nejen ve třídách s hudebním zaměřením jsou nadané děti, proto mají možnost zúčastnit Hudební soutěže pro děti s OMJ a děti ohrožené neúspěchem. Naše škola nabízí účast v této soutěži i ostatním školám v Praze 7.
- ▶ **Umělecká má talent**
V roce 2022 proběhne již 9. ročník talentové soutěže inspirované populární televizní show. Soutěž je určena pro všechny věkové kategorie žáků školy, pro jednotlivce i skupiny. Je největší a nejoblíbenější akcí školy, porotu tvoří pedagogové, v posledním finálovém kole hodnotí soutěžící ostatní spolužáci. Finálového klání se jako diváci účastní i rodiče. Obzvláště pro rodiče žáků s OMJ jsou takové akce obrovským přínosem, zlepšují vztahy nejen mezi dětmi a rodiči, ale také mezi rodiči a školou.
- ▶ **Prosinec v růžové** – charitativní vánoční slavnost na podporu Nadačního fondu Pink Bubble je novou tradicí školy, která odstartovala v prosinci 2021 velkým úspěchem. Nadačnímu fondu Pink Bubble škola s hrdostí předala výtěžek z akce 22 700 Kč.
- ▶ **Vánoce s Bublinou aneb Prosinec v růžové**
- ▶ **Vystoupení v domech s pečovatelskou službou** – pravidelná hudební vystoupení žáků pro seniory pomáhají udržovat mezigenerační vazby, tolik důležité pro výchovu dětí a posílení jejich empatie.

Vánoce ve ŠKOLE
POHODY 2021 –
koncert

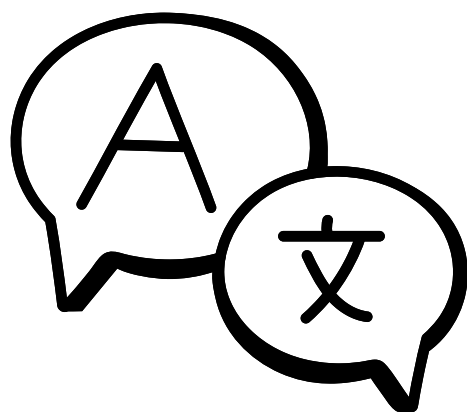
Umělecká
má talent

- ▶ **Slavnosti spadaného listí** – Posilování vztahů mezi rodiči a školou patří mezi priority školy a zábavné odpoledne Slavnosti spadaného listí pomáhá tyto vztahy budovat. V průběhu tohoto odpoledne plného soutěží se setkávají rodiče v přátelské atmosféře, mají možnost neformálně pohovořit s pedagogy.

3

Kdo je žák s odlišným mateřským jazykem

Žák s odlišným mateřským jazykem v základním vzdělávání

Základním předpokladem úspěšné inkluze dětí a žáků s cizím státním občanstvím (cizinců) je znalost jazyka země pobytu. Nedostatečná znalost českého jazyka jako jazyka vyučovacího má negativní dopad na jejich školní úspěšnost, možnosti dalšího vzdělávání a následné uplatnění na trhu práce. Nedostatečná znalost českého jazyka se může týkat i českých občanů s odlišným mateřským jazykem.

Cizinec (je podle školského zákona) fyzická osoba, která není občanem České republiky, včetně občana Evropské unie. V případě, že má fyzická osoba dvojí občanství, z nichž jedno z nich je české, taková osoba se nepovažuje za cizince. Žáci cizinci mají v souladu s § 20 školského zákona č. 561/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů, nárok na bezplatnou jazykovou přípravu k začlenění do základního vzdělávání. Za zajištění bezplatné přípravy je odpovědný krajský úřad příslušný podle místa pobytu žáka ve spolupráci se zřizovatelem školy.

Dle § 16 školského zákona mají žáci nárok na podpůrná opatření mj. s ohledem na odlišné kulturní prostředí a životní podmínky. Příprava poskytovaná podle § 20 školského zákona a podpora poskytovaná podle § 16 školského zákona se navzájem nevylučují (je však žádoucí z hlediska efektivity využívat pro jazykovou přípravu cizinců primárně § 20 školského zákona). Dítě/žák s nedostatečnou znalostí češtiny může být také občan ČR, který s ohledem na odlišný mateřský jazyk v rodině nebo dlouhodobý pobyt v zahraničí neovládá dostatečně vyučovací jazyk. Tyto děti/žáci mají podle stávajících právních předpisů (§ 20 školského zákona) nárok na bezplatnou jazykovou přípravu. Podpora je jim poskytována školami dle individuálních potřeb s možností využití podpůrných opatření podle § 16 školského zákona s ohledem na odlišné kulturní prostředí a životní podmínky. Tyto žáky je možné za určitých podmínek zařadit do skupiny pro jazykovou přípravu poskytovanou žákům cizincům.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v souvislosti s novelizací a vyhlášky č. 48/2005 Sb., vydalo metodický materiál k realizaci jazykové přípravy dětí a žáků s cizím státním občanstvím v mateřských a základních školách. Hlavní cílovou skupinou pro poskytování jazykové přípravy k začlenění do základního vzdělávání jsou nově příchozí žáci-cizinci v základních školách, kteří mají potřebu vzdělávání v češtině jako druhém (popř. cizím) jazyce. Nově příchozím cizincem se rozumí

cizinec, který plní povinnou školní docházku na území ČR po dobu nejvýše 12 měsíců (pro školní rok 2021/2022 platí podmínka 24 měsíců). Bezplatná příprava k začlenění do základního vzdělávání zahrnující výuku českého jazyka přizpůsobená potřebám žáků cizinců, kteří plní povinnou školní docházku (dále jen „jazyková příprava“), je poskytována ve škole zřízené obcí, krajem nebo svazkem obcí, která je na seznamu škol určených k poskytování jazykové přípravy. Škola je od 1. září zařazena na seznam určených škol tehdy, pokud je podíl žáků cizinců z celkového počtu žáků školy k 31. březnu bezprostředně předcházejícího školního roku alespoň 5 %.

Není-li ve správním obvodu obce s rozšířenou působností žádná škola, která splňuje podmínky, zařadí krajský úřad ve spolupráci se zřizovatelem na seznam určených škol školu, která má pro poskytování jazykové přípravy cizinců nejvhodnější podmínky. Krajský úřad může ve spolupráci se zřizovateli zařadit na seznam určených škol jinou školu, pokud má s jazykovou přípravou dlouhodobé zkušenosti nebo má pro jazykovou přípravu vytvořeny vhodnější podmínky. Za určitých podmínek lze do fungující skupiny pro jazykovou přípravu začlenit také ostatní žáky s potřebou jazykové podpory, tj. zejména žáky cizince s delším pobytem nebo žáky s českým občanstvím, kteří mají odlišný mateřský jazyk. Cizinci z neurčených škol (včetně soukromých, církevních a zřízených státem) mohou absolvovat jazykovou přípravu v krajském úřadem určené škole (prezenčně nebo distančně).

Po nástupu žáka do školy je vhodné využít bezplatnou službu adaptačního koordinátora (<https://cizinci.npi.cz/adaptacni-koordinatori>), případně překladatelské a tlumočnické služby (<https://cizinci.npi.cz/tlumoceni-a-preklady>), které nabízí NPI ČR (Metodický materiál MŠMT k poskytování bezplatné jazykové přípravy v předškolním a základním vzdělávání od 1. září 2021 MSMT-21851/2021-1). Škola zajistí žákovi ve škole přístup k informačním technologiím pro účast na jazykové přípravě konané distančním způsobem. Škola, ve které žák plní povinnou školní docházku, a určená škola vzájemně spolupracují a poskytují si informace o žákovi a o průběhu a výsledcích jazykové přípravy žáka.

Diagnostika jazykových znalostí a kompetencí v češtině jako druhém jazyce

Na začátku výuky češtiny jako druhého jazyka (ČDJ) je třeba u žáků s odlišným mateřským jazykem (OMJ) co nejpřesněji zjistit žákovu aktuální úroveň jazykových znalostí a kompetencí v češtině, a to jak v ve složce receptivní (na jaké úrovni dítě rozumí), tak ve složce produktivní (na jaké úrovni se dítě vyjadřuje). Jazyková diagnostika je v kompetenci školy, v níž je žák s OMJ vzděláván, provádí ji většinou průvodce žáka s OMJ, učitel češtiny žáka s OMJ nebo jeho třídní učitel. Na základě výsledků jazykové diagnostiky pak může být u konkrétního žáka s OMJ adekvátně nastavena míra podpory v ČDJ a stanoveny cíle a obsahy výuky ČDJ u konkrétního žáka nebo skupiny žáků s OMJ.

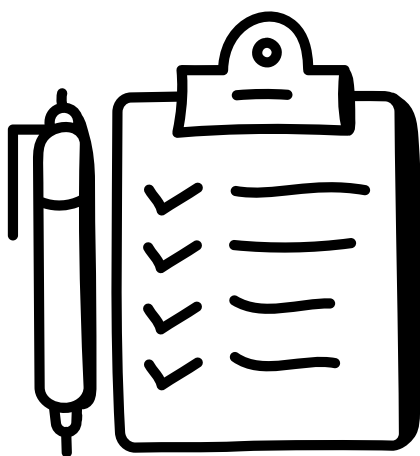
Podle míry podpory v ČDJ se žáci s OMJ na základě jazykové diagnostiky dělí do tří skupin podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (SERRJ):

- ▶ **Skupina A:** žáci vyžadující vysokou, intenzivní míru podpory, dle SERRJ úroveň A0; výuka češtiny jako druhého jazyka pokrývá větší část vyučování v rozsahu až 11 hodin týdně, obvykle místo předmětu český jazyk a literatura a mimo kmenovou třídu.
- ▶ **Skupina B:** žáci vyžadující střední míru podpory, dle SERRJ úroveň A1–A2; výuka je realizována ve speciálních hodinách ČDJ, rozsah je 2 až 3 hodiny týdně, obvykle probíhá místo předmětu český jazyk a literatura a mimo kmenovou třídu, vede ji učitel proškolený pro výuku ČDJ.
- ▶ **Skupina C:** žáci vyžadující nízkou podporu, dle SERRJ úroveň B1; posilování kompetencí v češtině probíhá v rámci doučování (mimo výuku) nebo přímo ve třídě, výuku zajišťuje buď asistent, pokud je k dispozici (nejde o dvojjazyčného asistenta), nebo vyučující (připravuje speciální úkoly pro žáky s OMJ).

Ke zjištění aktuálních jazykových znalostí a kompetencí může škola využít řadu nástrojů, standardizovaných i nestandardizovaných. Podrobné informace o jazykové diagnostice včetně dostupných diagnostických nástrojů, které je možné v praxi využít, lze najít na metodickém portálu Inkluzivní škola:

<https://www.inkluzivniskola.cz/cdj-jazykova-diagnostika>.

4

Operativní plán školy

Naše škola si je vědoma toho, že pro žáka s OMJ představuje příchod z rodné, jazykově odlišné země, obrovskou zátěž. Dítě je náhle vytrženo ze známého prostředí, a kromě rodičů většinou ztratí kromě svých nejbližších všechny své jistoty. Naší snahou je těmto žákům maximálně usnadnit příchod do nové školy, navázat s ním i rodiči důvěryhodný vztah a dát všem pocit bezpečí.

Vstupní jazyková příprava

Adaptační jazykový kurz – v případě, že žák s OMJ přichází do ČR už během letních prázdnin, má možnost zúčastnit se tohoto kurzu, který pořádá MČ Prahy 7 ve spolupráci s organizací Člověk v tísni. Kurz je vhodný nejen pro děti s nulovou znalostí češtiny. Organizace se věnuje také individuálním potřebám, přijetí a začlenění, pracuje s psychikou dítěte a součástí kurzu není jen výuka, ale také hry a volnočasové aktivity.

Úvodní komunikace s rodiči

Probíhá při žádosti o přijetí ke školnímu vzdělávání, a to osobně, e-mailem nebo telefonicky výhradě se zákonnými zástupci dítěte.

Žádost o přestup žáka školy – [žadost o přestup.docx – Dokumenty Google](#)

- ▶ Rodiče či zákonní zástupci vyplní Žádost o přestup žáka školy a tento dokument předají (DS, pošta, osobně) škole.
- ▶ Škola ověří spádovost (doklad o trvalém bydlišti dítěte).
- ▶ Ověření, zda můžeme žáka přijmout dle aktuálního počtu žáků v daném ročníku. V případě, že je počet žáků v ročníku naplněný, dochází ke kontaktování Odboru školství MČ Praha 7 a ten zajistí umístění žáka.
- ▶ Před první osobní schůzkou dochází k ověření, zda je nutné zajistit tlumočníka či nikoli.

Osobní setkání

- ▶ Řízeným rozhovorem si škola vyžádá od rodičů veškerou dokumentaci o dosaženém vzdělání žáka.
- ▶ Kontrola uvedených údajů v Žádosti o přestup žáka školy a zanesení těchto údajů do systému školy – Bakaláři.

- ▶ Domluva termínu nástupu do školy a termínu absolvování diagnostického testu META z českého jazyka.
- ▶ Seznámení s třídním učitelem, vychovatelkou ŠD, koordinátorem výuky cizinců.
- ▶ Nabídka školního stravování a pobyt ve školní družině.
- ▶ Seznámení s rozvrhem hodin a školním řádem.
- ▶ Podpis dokumentů GDPR.
- ▶ Předání dalších nezbytných informací o dítěti, zejména o nutných dietách, zdravotním stavu či náboženství apod.
- ▶ Odsouhlasení formy vzájemné komunikace s rodiči, případně upřesnění v případě, že má dítě stanovenou střídavou péči.

Předání informací v rámci školy

- ▶ Třídní učitel obdrží od průvodce žáků s OMJ veškeré osobní údaje žáka včetně termínu nástupu do školy a s rodiči se domluví na formě komunikace.
- ▶ Příprava učebnic a veškerých materiálů a pomůcek pro bezproblémové vzdělávání žáka.
- ▶ Předání informací vedoucí vychovatelce ŠD a vedoucí ŠJ.

Zařazení žáka do vyučovacího procesu

Prvním dnem ve škole začíná pro žáka s OMJ tzv. adaptační období, které u každého probíhá velmi individuálně.

- ▶ seznámení žáka s třídním učitelem
- ▶ přidělení průvodce z řad dětí – úkolem průvodce je zajímat se o jeho potřeby a problémy, protože ve většině případů si žák sám na nic nepostěžuje a na první pohled působí, že nic nepotřebuje. Typickým obranným projevem je enormní uzavřenost nebo přehnané zlobení, toto období může trvat delší dobu.

Průvodce průběžně, nejen v rámci třídnických hodin, komunikuje s žákem OMJ, všímá si také sociálních kontaktů s dětmi. Někdy se z pocitů izolace u takových žáků může vyvinout přehnaná hrdost na svůj původ, a tím mohou vznikat zbytečné konflikty mezi dětmi.

- ▶ seznámení s třídou, spolužáky, s učiteli, s prostředím školy a zejména s koordinátorem žáků s OMJ – ten žáka pravidelně doučuje podle vyhlášky č. 271/2021 Sb. o základním vzdělávání.

Plány jazykové podpory

Třídní učitel hodnotí adaptační období, vytváří se svým týmem Plán jazykové podpory na základě diagnostiky znalostí pro další období. V případě obdržení Doporučení školského poradenského zařízení zpracuje a realizuje navržená podpůrná opatření.

Možnosti další pomoci

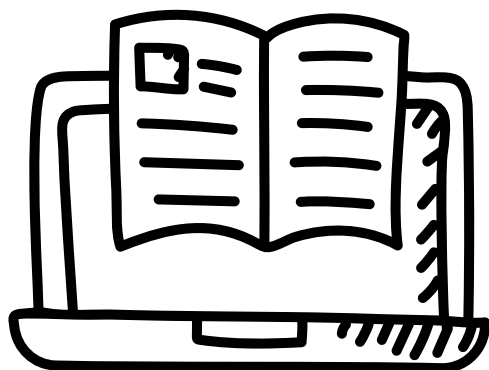
Třídní učitel po dohodě s koordinátorem žáků s OMJ v případě potřeby (či na základě vyšetření PPP) požádá vedení školy a výchovného poradce o asistenta pedagoga k třídnímu kolektivu na posílení kvality výuky na základě doporučení Školského poradenského pracoviště.

Návrh podpory přímo v rámci hodin (strategie v jednotlivých předmětech) i v rámci mimoškolních aktivit.

Ke konci prvního období zhodnocení práce s ohledem na podpůrná opatření – společná schůzka s rodiči.

Plán následných podpůrných opatření.

5

Podmínky a realizace distančního vzdělávání žáků s OMJ na základní škole

Distanční vzdělávání

Opatření spojená s koronavirovou epidemií byla pro žáky s OMJ velmi náročným obdobím – neumožnila žákům stýkat se s vrstevníky ve škole, při mimoškolních akcích, jazykových kurzech apod. Tím je žákům s OMJ zkomplikován rozvoj praktické komunikační znalosti českého jazyka. On-line výuka je obecně chápána jako vzdělávání prostřednictvím internetu a různých digitálních technologií a komunikačních platforem. Rozlišujeme dvojí typ on-line výuky, a to výuku synchronní, kdy se učitel spojuje s žáky ve stejném čase na stejném virtuálním místě, a výuku asynchronní, pro kterou je typické, že na zadaném úkolu pracuje každý sám svým vlastním tempem a ve svém zvoleném čase.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vydalo roku 2020 novelu č. 349/2020 Sb., která stanovuje pravidla a povinnosti týkající se distančního vzdělávání a doplňuje Školský zákon. V září 2020 MŠMT vydalo metodické doporučení pro vzdělávání distančním způsobem. Metodický pokyn MŠMT (2020, online, cit. 2020) popisuje dvojí způsob distančního vzdělávání, a to buď formou on-line, nebo off-line výuky.

Distanční výuka probíhá kombinovanou formou on-line (v časovém harmonogramu, který je s žákem předem dohodnutý). Úkoly jsou zadávány prostřednictvím e-mailu, on-line setkáváním přes Teams (výuka v danou hodinu s jedním žákem a speciálním pedagogem), nebo prezenční výukou ve škole (podle aktuálních nařízení). Střídání forem výuky distanční a prezenční je vždy se žákem dohodnuto předem (u mladších žáků i s rodičem).

Stručné „zásady“ distanční výuky v rámci hodin speciálně pedagogické péče žáků s OMJ:

- ▶ Nastavení komunikace mezi žákem (mnohdy jediná komunikace z důvodu jazykové bariéry na straně rodičů), být žákům s OMJ téměř kdykoliv k dispozici z důvodu nejenom výuky.
- ▶ Při zadávání úkolů – nezahlcovat žáka, klást přiměřené cíle (aby žák zvládl úkol vypracovat zcela samostatně), práce s upravenými texty, (vypracování úkolů zabere v domácím prostředí žákům s OMJ více času než ve škole), jednotný systém – mail, Teams, doporučené aplikace.

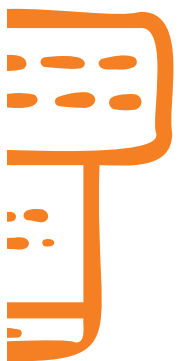
- ▶ Při zadávání domácích úkolů i online výuce – instrukce žákovi jednotné, jasné, stručné a dobře srozumitelné, přehledné a pravidelné, snažit se o maximální efektivitu „výuky“.
- ▶ Hodnocení žáka – po celou dobu probíhá vždy pravidelná zpětná vazba – okamžité písemné vyhodnocení zadaného samostatného úkolu přes e-mail v Bakalářích (ocenění snahy a zlepšení), reakce na všechny domácí úkoly – zpráva přes e-mail v Bakalářích, (učitel si musí uvědomit, že žák s OMJ má minimální podporu rodičů, kteří mnohdy nerozumí probíranému učivu a dětem úkoly nekontrolují), slovní hodnocení na konci každé on-line hodiny, povzbuzení, motivace do dalších hodin.
- ▶ Pravidelně pomáhat žákovi, žáka podporovat, umožnit mu pravidelný kontakt s českým jazykem, nabízet jiné on-line aktivity a kurzy českého jazyka, případně vyučovací hodiny speciálně pedagogické péče, které jsou pro žáka dobrovolné (nad rámec povinných vyučovacích hodin jeho rozvrhu ve třídě).

Realizace výuky v rámci distančního vzdělávání – zkušenosti základních škol projektu

- ▶ Zajištění technického zázemí žákovi – zapůjčení notebooku na dobu distanční výuky (důležitý předpoklad k plnění úkolů), zapůjčení zajistí škola, u žáka je nutné ověřování porozumění pokynům pro on-line výuku s notebookem, počítačem (základní slova i fráze pro práci s počítačem).
 - ▶ Instruktaž rodičů (event. chův) ohledně struktury a organizaci distanční výuky – představení info kanálu během výuky mezi rodičem a školou školní mail, telefon, WhatsApp, aplikace Teams, Škola v pyžamu.
 - ▶ Pomoc žákům i jejich rodičům s přihlášením do systému distančního vzdělávání – individuální setkání v místě bydliště/ve škole.
 - ▶ Instruktažní videa a grafické návody pro jednodušší přihlášení do classroomu (Google) – Čj i Aj verze.
 - ▶ Zapojení asistenta do online výuky třídy a pro distanční podporu rodičů a předávání informací.
 - ▶ Zapojení asistenta k žákovi (jeden na jednoho).
 - ▶ Dohled asistenta na individuální přípravu pomůcek a materiálů k výuce.
 - ▶ Doučování žáků v rámci třídy s asistentem pedagoga, průvodcem.
 - ▶ Rozvoj mluveného slova (třídnické hodiny, práce ve skupinách, referáty)
- Organizace struktury distanční výuky – společné aktivity se třídou, individuální online.

- ▶ Individuální konzultace ve škole (jeden na jednoho).
- ▶ Práce (on-line) v menších skupinách.
- ▶ Metodická setkávání – plán postupu učiva (možnost upravit obsah vzdělávání), pravidelné plánování postupů a výstupů s třídním učitelem.
- ▶ Zajištění kompenzačních pomůcek – speciální učebnice a další učební pomůcky, materiálové zabezpečení s obrázky, např. zápisy do PŘ, VL s konkrétními příklady = obohacené o obrázky, videa, On-line materiály – zábavné testy – porozumění čtenému textu, čtenářské dílny, prezentace vlastní četby.
- ▶ Formativní hodnocení (individuální podporování motivace), reflexe vzdělávání žáka s OMJ distančním způsobem.
- ▶ Individuální konzultace.
- ▶ Společné konzultace rodič x žák x učitel.
- ▶ Zprostředkování spolupráce např. Člověk v tísni (on-line jeden na jednoho) zprostředkování služeb tlumočnicka i překladatele.
- ▶ Zapojení méně zapojených pedagogů do on-line výuky na pomoc žákům s OMJ.

6

Formy spolupráce realizované na základní škole

Spolupráce s ostatními subjekty při edukaci a při volnočasových aktivitách

Naše škola spolupracuje především s těmito subjekty:

MČ Praha 7

- ▶ pořádání letních kurzů
- ▶ doučování žáků (v odpoledních hodinách)
- ▶ neformální setkávání s rodiči
- ▶ poradenská činnost pro rodiče
- ▶ odborné semináře pro učitele (Jak pracovat s žáky s OMJ apod.)

Člověk v tísni

Organizace byla přizvána do projektu v lednu 2016 jako realizátor doučování, poskytuje lektory a dobrovolníky. Při prezenčním režimu jsou to 2 kroužky po 60 min. V době distanční výuky poskytuje individuální on-line doučování. Pro naše žáky nabízí také intenzivní prázdninové kurzy.

Městská knihovna + knihovna školy

- ▶ společná návštěva – půjčování knih v českém jazyce
- ▶ přednášky ve škole nebo v prostorách knihovny
- ▶ procvičování čtenářské gramotnosti (1 hod./týden)

Divadelní spolky

- ▶ divadelní nebo komponovaná představení v rodném jazyce a českém jazyce

Pedagogicko-psychologická poradna

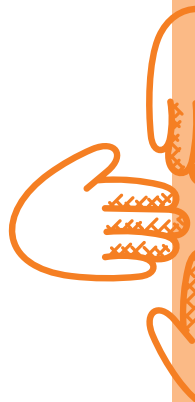
- ▶ vytvoření IVP pro každého žáka
- ▶ individuální konzultace v případě problémů

META, o.p.s. Společnost pro příležitosti mladých migrantů

- ▶ využití tlumočnicka
- ▶ výukové materiály

PedF UK

- ▶ semináře, workshopy
- ▶ odborné přednášky
- ▶ individuální spolupráce s odbornými katedrami

Klinický logoped

Pravidelná spolupráce (1x týdně) v prostorách školy – skupinové nápravy. V případě těžších logopedických vad žáci docházejí v doprovodu rodičů na individuální nápravy do ordinace.

Středisko výchovné péče Klíčův

Pokud má dítě s OMJ potíže s českým jazykem v souvislosti s pozorností a soustředěním nebo s výchovnými problémy, doporučíme také možnost vyšetření v SVP Klíčův.

Spolupráce s ostatními vyučujícími při edukaci žáků s OMJ

Školní metodik prevence

Škola má vypracovaný preventivní program, který pomáhá předcházet nežádoucím jevům žáků s OMJ versus třídní kolektiv. Pomáhá třídnímu kolektivu pochopit žáka s OMJ, u kterého se může objevit počáteční separační úzkost a nenaplnění očekávání.

Metodická sdružení a předmětové sekce

Jednotliví třídní učitelé se scházejí dle potřeby, nejméně 1x měsíčně, scházejí, aby sdíleli zkušenosti za přítomnosti dalších vyučujících asistentů v daných třídách v rámci ročníku k vytváření plánů a dalších postupů v rámci individuálních potřeb. Navrhují dílčí opatření, řeší vzniklé nedostatky. Z těchto setkání předkládají zápis, jehož součástí je hodnocení inkluze, finanční potřeby, konkrétní řešení začleňování a vypracované IVP.

Výchovný poradce školy

Zpracovává a hodnotí zápisy metodických sdružení. Je nejbližším spolupracovníkem pedagogicko-psychologických poraden. Podporuje přechod žáků z 1. stupně na 2. stupeň – organizace setkávání pracovních týmů (třídní učitelé 1. stupně a noví třídní učitelé 2. stupně pro danou třídu), na kterých hodnotí progres a předávají si zkušenosti se žáky. Organizuje setkávání, informuje a nabízí pomoc rodičům i žákům na 2. stupni při volbě budoucího povolání. Společně s třídním učitelem vypracovává plán pedagogické podpory.

Asistent pedagoga

Minimalizuje jazykovou bariéru žáka s OMJ, podporuje žáka v oblasti vzdělávání i ve školním životě.

Koordinátor

Tvoří jednotlivé pracovní listy, průběžnou metodickou podporu, seznamuje pedagogy s nabídkou kurzů a školení, podporuje vzájemnou výměnu zkušeností a výukových materiálů. Vyhledává nové výukové materiály. Na naší škole se koordinátor aktivně účastí setkání předmětových sekcí.

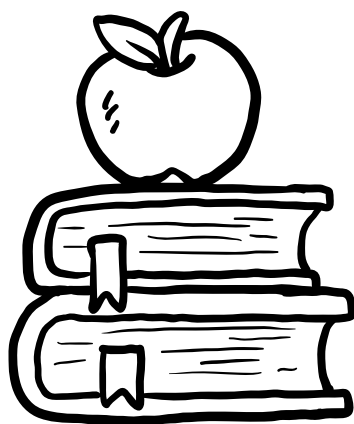
Speciální pedagog

Pomáhá vytvářet a zlepšovat podmínky pro úspěšné vzdělávání žáků s OMJ. Dvě vyučovací hodiny týdně vede speciální pedagogickou péči.

Školní družina a zájmové kroužky školy

Aktivně zapojují žáky s OMJ při volnočasových aktivitách do všech činností. Vzhledem k povaze prostředí formou hry žáci s OMJ upevňují a rozšiřují své znalosti českého jazyka.

7

**Vybavení základní
školy a didaktické
prostředky
a pomůcky**

Budovu základní školy z roku 1902 limituje technické vybavení, zejména bezdrátové připojení k internetu, jehož signál není vzhledem k mohutným stěnám stabilní. Z tohoto důvodu existuje ve škole i pevné síťové připojení.

Pedagogové mají k dispozici multifunkční síťovou tiskárnu. Škola má čtyři interaktivní tabule, každá učebna je vybavena stolním PC s internetovým připojením a velkoplošnou televizí. Pro výuku informatiky slouží dvě moderně vybavené PC učebny. V každém kabinetě mají pedagogové k dispozici osobní notebooky nebo stolní PC s připojením na síťovou tiskárnu. Ve škole se nacházejí odborné učebny těchto předmětů: chemie, přírodopis, matematika, hudební výchova. V suterénu jsou umístěny dílny, kuchyňka, keramická dílna pro volnočasové aktivity s dvěma keramickými pecemi. Pro výuku tělesné výchovy využívají žáci dvě tělocvičny, víceúčelové venkovní hřiště s umělým osvětlením.

Chloubou školy je aula (bývalá kaple), kde se pořádají nejrůznější školní akce – slavnosti, akademie, koncerty tříd s rozšířenou výukou HV. Oblíbenou místností školy je knihovna s propracovaným systémem vzdělávání jednotlivých ročníků v oblasti čtenářské gramotnosti. Školní kuchyně prošla částečnou rekonstrukcí. Stravování žáků a zaměstnanců probíhá ve dvou samostatných jídelnách. Žáci mohou navštěvovat i školní klub, který je nově vybavený velkým množstvím interaktivních her. Pro volnočasové aktivity a relaxaci pracovníků školy slouží kompletně vybavená posilovna.

Literatura a webové odkazy

Učebnice a učební materiály češtiny jako cizího/ druhého jazyka

- Boccou Kestřánková, M. a kol. (2017): Čeština pro cizince A1 a A2. Praha: Edika. (učebnice a cvičebnice)
- Boccou Kestřánková, M. a kol. (2019): Čeština pro cizince B1. Praha: Edika. (učebnice a cvičebnice)
- Boccou Kestřánková, M., Hlínová, K. a kol. (2020): Čeština pro cizince B2. Praha: Edika. (učebnice a cvičebnice)
- Černá, M., Kortusová, T. (2019) 1, 2, 3, 4, 5 s Fidem umím česky hned. Praha: MY Aktivita, o.p.s.
- Flanderková, A.: Můj první pracovní sešit z ČJ - pro žáky cizince.
- Garlin, E. (2018): Materiály KIKUS. München: Zentrum für kindliche Mehrsprachigkeit. (obrázkové karty, pracovní listy s obrázkovými kartičkami, pracovní listy pro práci rodičů a dětí)
- Hanzová, M. (2002): Učíme se česky 1. Komořany: Pansofia. ISBN 978-80-86490-37-3.
- Hesová, A., Škodová, S. (2010): Čeština pro žáky-cizince: Pracovní karty pro začátečníky. Praha: VÚP.
- Holá, L. (2017): Česky krok za krokem 1. Praha: Akropolis.
- Janoušková, Z. (ed.) a kol. (2014): Čeština do školy. CIC.
- Kamiš, K. (2019): Učíme se česky 2. Komořany: Pansofia. ISBN 80-86490-97-1.
- Kořánová, I. (2013): Česká čítanka. Adaptované texty a cvičení ke studiu češtiny jako cizího jazyka. Praha: Akropolis. ISBN: 978-80-7470-024-8.
- Kotýková, S., Lejnarová, I. (2004): Čeština pro malé cizince 1, 2. Praha: Universum. ISBN 80-242-1215-3.
- Kubíčková, K. (2010): Abeceda - karty písmen. Kostelec nad Orlicí: ZŠ Gutha Jarkovského.
- Lacinová, P. (2018): Nečtu, nepíšu, učím se česky. CIC, o.p.s.
- Linhartová, T. a kol. (2020): Nápadníček aktivit pro MŠ – Činnosti pro celou třídu s ohledem na děti s OMJ. META, o.p.s. ISBN 978-80-88171-25-6.
- Převrátilová, S. a kol. (2019): Adaptovaná próza: O pejskovi a kočičce. Praha: Akropolis. ISBN 978-80-7470-256-3.
- Škodová, S. (2010): Domino. Český jazyk pro malé cizince 1, 2. Wolters Kluwer ČR, a. s. ISBN 978-80-7357-584-7. (učebnice, pracovní sešit, metodika)
- Táborská, J. (2016, 2017): Hezky česky I, II. Praha: NIDV.

- Titěrová, K. a kol. (2015) Čeština je i můj jazyk. META, o.p.s. ISBN 978-80-906296-4-6.
- Tenorová, A.: Hrátky s češtinou. Praha: ZŠ a MŠ náměstí Svobody 2.
- Vojtkovská, P. (2008): Annjong hasejo, paní učitelko. ZŠ Frýdek-Místek. (pracovní listy, pexesa, metodika).
- Vávrová, P. a kol. (2018): Jaká je škola u mě doma. META, o.p.s. ISBN 978-80-88171-19-5.
- Wolfová, R. Aplikace Včelka pro děti s OMJ. (www.vcelka.cz)

České učebnice a učební materiály vhodné pro děti a žáky s OMJ

- Bernerová, R.S. (2011, 2012, 2013, 2015): Obrázkové příběhy (Jaro, Léto, Podzim, Zima, Noc). Praha: Paseka.
- Bezděková Kycltová, J. (2014): Učíme naše děti mluvit. Praha: Arista Books. ISBN 978-80-87867-10-5.
- Dvořák, J. (2006): Moje první kniha předškoláka a prvňáka. Svojtka & Co., s.r.o.
- Eichlerová, I., Havlíčková, J. (2011, 2016): Velké logopedické pexeso 1, 2, 3. Praha: Portál.
- Emmerlingová, S. (2011, 2013, 2016, 2022): Když dětem nejde čtení 1, 2, 3. Praha: Portál.
- Chmelíková, V. (2014): Hraj si a procvičuj - pracovní listy k učebnici Prvouky pro 1. ročník. Plzeň: Fraus.
- Linc, V. (2011): Tabulky ke čtení I. Mníšek pod Brdy: Scienta. ISBN 978-80-86906-85-0.
- Metsola, A.-M. (2016): Počítání. Praha: Baobab.
- Novotná, A., Votruba, J. (2013): Kdo jinému jámu kopá (lehko i vážný slovník pořekadel a přísloví). Praha: Práh. ISBN 978-80-7252-455-6.
- Nováková, I. (2016): Víš, co čteš? Luštění s nácvikem pozorného čtení. Pro začínající čtenáře. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-751-0.
- Pavlová, J., Pišlová, S. (2007): Barevná čeština (pro prvňáky). Praha: SPN. ISBN 80-7235-344-6.
- Pávková, B. (2015): Logopedické pexeso a obrázkové čtení B - P - N - D - F - V - K - H - CH - Ď - Ť - Ň. Praha: Edika.
- Pokorná, V. (2007): Šimonovy pracovní listy. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-279-9.
- Schrimpfová, J. M. (2008): Můj první slovník českého jazyka. Praha: Fraus. ISBN 978-80-7238-721-2.

- Slezáková, K. (2014): Mluv se mnou. Pracovní listy pro rozvoj dětské řeči. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0711-5.
- Šamálíková, P. (2017): Velká kniha českých slov. Dubicko: INFOA. ISBN 978-80-7547-134-5.
- Špačková, K. a kol. (2019) Gramotnostní dovednosti v období mladšího školního věku – možnosti rozvoje a diagnostiky, pracovní listy. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta.
- Šplíchal, A. (2012): Nauč mě mluvit. Praha: Axióma. ISBN 978-80-7292-241-3.
- Titěrová, K. a kol. (2018): Levou zadní I. Meta, o.p.s. ISBN 987-80-88171-17-1.
- Titěrová, K. a kol. (2018) Levou zadní I. Čeština jako druhý jazyk – pracovní sešit. Meta, o.p.s. ISBN 987-80-88171-17-1.

Metodické materiály a odborná literatura

- Adamovičová, A. a kol. (2005): Čeština jako cizí jazyk – Úroveň B2. MŠMT. Benda, M. a kol. (2016): Dvojazyční asistenti pedagoga – příběhy úspěšné integrace. ISBN 978-80-88171-07-2.
- Bernkopfová, M. a kol. (2019): Průvodce začleňováním žáků s odlišným mateřským jazykem. Meta, o.p.s. ISBN 978-80-88171-24-9.
- Cvejnová, J. a kol. (2014): Referenční popis češtiny pro účely zkoušky z českého jazyka pro trvalý pobyt v ČR – úroveň A1, A2. NÚV.
- Čadská, M. a kol. (2005): Čeština jako cizí jazyk – Úroveň A2. UK a MŠMT.
- Čemusová, J., Dolečková P., Štindlová B., Štindl O. (2005): Manuál pro učitele českého jazyka pro cizince bez znalosti latinky. Člověk v tísni, o.p.s.
- Doleží, L. a kol. (2014): Začínáme učit češtinu pro děti-cizince (předškolní věk). AUČJ.
- Doleží, L. a kol. (2013): Začínáme učit češtinu pro děti-cizince (mladší školní věk). AUČJ.
- Doleží, L. a kol. (2017): Specifické poruchy učení a čeština jako druhý/cizí jazyk. AUČJ.
- Doleží, L. (2017): Hrajeme si s říkankami. Metodický materiál k jazykové podpoře dětí/žáků cizinců. NIDV.
- Evropské jazykové portfolio pro žáky do 11 let. Praha: Fraus, 2002. ISBN 80-7238-216-0
- Evropské jazykové portfolio pro žáky a žákyně ve věku 11–15 let v České republice. Praha: Fortuna, 2001. ISBN 80-7168-796-0.
- Evropské jazykové portfolio pro studenty ve věku 15–19 let v České republice. Klett, 2007. ISBN 978-80-7397-033-8.

- Garlin, E.: Metoda KIKUS. Čeština jako druhý jazyk – čeština jako cizí jazyk. Metodika. META, o.p.s. 2016.
- Gjurová, N. (2011): Čeština jako cizí jazyk pro začínající školáky: metodika pro učitele. Praha: Portál.
- Hádková, M., Línek, J., Vlasáková, K. (2005): Čeština jako cizí jazyk – Úroveň A1. UPOL a MŠMT.
- Hlavničková, P. (2013): Nejste na to sami! – Asistent pedagoga pro žáky s odlišným mateřským jazykem v českých školách. META, o.p.s.
- Holá, L., Hánková, D. (2010): K výuce gramatiky v češtině pro cizince.
- Holá, L., Bořilová, P. (2009): Alternativní prezentace paradigmát deklinace českých substantiv.
- Holá, L. (2011): Dá se čeština číst odzadu?
- Holub, J. a kol. (2005): Čeština jako cizí jazyk – Úroveň B2. UK a MŠMT. Hrdlička, M. (2002): Cizí jazyk čeština. ISV.
- Hrdlička, M. (2009): Gramatika a výuka češtiny jako cizího jazyka. K prezentaci gramatiky českého jazyka v učebnicích češtiny pro cizince. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1527-1.
- Hrdlička, M. (2010): Kapitoly o češtině jako cizím jazyku. Plzeň: ZČU. ISBN 978-80-7043-867-1.
- Hrdlička, M., Slezáková, M. a kol. (2007): Nízkoprahové kurzy češtiny pro cizince – příručka. CIC, AUČČJ, Člověk v tísni.
- Hrubá, J. (2004): Čeština pro děti cizinců. Metodika výuky českého jazyka dětí z minoritních skupin. Brno: Pedagogická fakulta MU.
- Kmentová, M. (2016): Hudební činnosti při osvojování češtiny jako druhého jazyka. Metodický materiál pro výuku dětí s odlišným mateřským jazykem. Praha: NIDV.
- Kmentová, M. (2018): Slovo, slůvko, slovíčko, honem poběž, písničko! Hudební činnosti v logopedické prevenci. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1333-8.
- Kocourek, J. a kol. (2018): Vietnamští mluvčí a zkouška z českého jazyka pro trvalý pobyt. Interkulturní a metodická inspirace pro lektory. Praha: NÚV.
- Kocourek, J., Pechová, E. (2010): Metodické poznámky k výuce češtiny pro Vietnamce. Klub Hanoi.
- Kolektiv autorů (2015): Modelové (jazykové) lekce pro pedagogy MŠ. In Časopis Zvoní! Člověk v tísni, č. 8.
- Kolektiv autorů (2008): Metodika přípravy ke zkoušce z českého jazyka pro žadatele o trvalý pobyt (úroveň A1). Praha: VÚP. Pro žadatele o občanství.
- Kubíčková, K. (2011): Zkušenosti s výukou v heterogenní třídě pro jazykovou přípravu. Metodická příručka. ZŠ Kostelec nad Orlicí.
- Kůrková, I. a kol. (2020): Metodika výuky českého jazyka pro cizince. Praha: ZŠ Marjánka.

- Linhartová, T., Stralczyńska Loudová, B. (2018): Děti s odlišným mateřským jazykem v mateřských školách. META, o.p.s. ISBN: 978-80-88171-18-8.
- Mašín, J. (2015): Pragmalingvistika a osvojování češtiny jako cizího jazyka. Praha: FF UK. ISBN 978-80-7308-555-1.
- Nosálová, B. a kol. (2018): Učíme češtinu jako druhý jazyk. META, o.p.s.
- Radostný, L., Titěrová, K. a kol. (2011): Žáci s odlišným mateřským jazykem v českých školách. META, o.p.s. ISBN: 978-80-254-9175-1.
- Sborníky Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka (AUČCJ). Praha: Akropolis 2003-2020.
- Sichingerová, L. a kol. (2020): Metodická příručka pro práci adaptačního koordinátora základní školy. Masarykova ZŠ v Plzni, META, o.p.s. a NPI ČR.
- Šára, M. a kol. (2001): Prahová úroveň – čeština jako cizí jazyk. Council of Europe.
- Šebesta, K. (2014): Druhý a cizí jazyk – Osvojování a vyučování. Praha: FF UK. ISBN 978-80-7308-554-4.
- Šindelářová, J. (2005): Socio-kulturní zázemí žáků a studentů-imigrantů přicházejících ze zemí s odlišnou kulturou. Ústí n/L: Univerzita J. E. Purkyně. (příručka pro učitele o vzdálených zemích, z nichž tito žáci a studenti přicházejí)
- Šindelářová, J., Škodová, S. (2013): Čeština jako cílový jazyk I, II. Praha: MŠMT.
- Škodová, S. (2010, 2012): Domino. Český jazyk pro malé cizince 1, 2 – METODIKA. Wolters Kluwer ČR, a. s.
- Škodová, S. (2015): Gramatika češtiny pro děti-cizince mladšího školního věku. In Integrace a inkluze ve školní praxi. Ročník III, č. 2, s. 28-31.
- Škodová, S. (2012): Kapitoly z lingvodidaktiky češtiny jako cizího jazyka. Liberec: TUL. ISBN 978-80-7372-847-2.
- Škodová, S., Štindlová, B. (2007): Modifikace principů přímé metody pro potřeby výuky gramatiky češtiny jako cizího jazyka. In Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka (AUČCJ) 2006-2007. Praha: Akropolis.
- Škodová, S. (2015): Gramatika ve výuce češtiny jako cizího jazyka z pohledu moderních lingvistických přístupů. In Gramatika ve výuce a testování cizích jazyků (včetně češtiny pro cizince). Sborník z mezinárodní konference, Poděbrady, 2015. S. 110-118. Praha: UK. ISBN 978-80-87238-11-0.
- Štindlová, B. (2015): K parcelaci gramatiky češtiny pro nerodilé mluvčí. In Gramatika ve výuce a testování cizích jazyků (včetně češtiny pro cizince). Sborník z mezinárodní konference, Poděbrady, 2015. S. 110-118. Praha: UK. ISBN 978-80-87238-11-0.
- Štindlová, B. a kol. (2021): Metodická podpora lektorů v přípravných kurzech ke zkoušce pro trvalý pobyt. Praha: MŠMT. ISBN 978-80-7578-055-3.
- Šormová, K., Hudáková, A. a kol. (2019): Čeština jako druhý jazyk: Metodická perspektiva. Praha: FFUK. ISBN 978-80-7308-966-5.

- Štindlová, B. a kol. (2008): Česky v Česku – Manuál pro učitele. Praha: Akropolis. ISBN 978-80-86903-63-7.
- Titěrová, K. a kol. (2018): Organizujeme výuku češtiny jako druhého jazyka. META, o.p.s. ISBN 987-80-88171-13-3.
- Titěrová, K. a kol. (2019): Průvodce pro poradny při práci s dětmi a žáky s odlišným mateřským jazykem. META, o.p.s.
- Vališová, P., Nosálová, B., Poláčková, M. (2021): Gramatická příručka. Meta, o.p.s.

Další odkazy

<https://cizinci.npi.cz/tlumoceni-a-preklady/>
<https://icpraha.com/>
<http://inbaze.cz/inbaze-praha/inbaze-detem/program-pro-mladsi-deti/>
<http://inbaze.cz/inbaze-praha/inbaze-detem/clubin-programy-pro-starsi-deti/>
<https://meta-ops.eu/cizinci-rodice-deti/cekuj-aneb-ceska-kultura-jinak/>
<https://meta-ops.eu/cizinci-rodice-deti/doucovani/>
<https://www.inkluzivniskola.cz/cdj-vzdelavaci-obsah>
<https://www.inkluzivniskola.cz/pro-rodice>
https://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/final_komiks_web.pdf
https://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/komunikacni_karty.pdf
https://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/mz_cjl_manual_pro_zaky_cj.pdf
<https://www.inkluzivniskola.cz/vzdelavani-zaku-s-omj-na-ss-aneb-zakladkou-nekonci>
<https://www.inkluzivniskola.cz/zdroje-inspirace/vzdelavaci-obsah-cdj>
<https://www.inkluzivniskola.cz/zahranicni-vzdelavaci-systemy>
<http://www.integracnicentra.cz/>
<https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>
<http://www.novaskolaops.cz/potrebujes-doucovani>
www.inkluzivniskola.cz
www.mvcr.cz/azyl-migrace-a-integrace.aspx
www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/vzdelavani-zaku-cizincu
www.npicr.cz

Poznámka: Odkazy na internetové zdroje jsou platné k 31. 3. 2022

Přílohy

Případová studie korejského chlapce (FZŠ Umělecká)

Žák nastoupil do první třídy základní školy v roce 2017. Do České republiky se přistěhoval s rodiči týden před nástupem do povinného základního vzdělávání. Důležité je zmínit, že rodiče ovládali pouze korejský jazyk. Prvotní přihlášení do školy a vstupní pohovor proběhl v přítomnosti zástupkyně školy. Rodičům byly předány potřebné dokumenty (přípravný týden) s tím, že vedení školy k prvnímu školnímu dni žáka poprosilo Městskou část Praha 7 o zajištění překladatele. První školní den žáka byl v přítomnosti rodičů (žáci nastupující do prvního ročníku naší školy jsou doprovázeni první školní den zákonnými zástupci), a v přítomnosti tlumočnicka do korejského jazyka završen schůzkou s vedením školy – dokumentace + třídní učitelkou – informace ohledně chodu školy pro rodiče i žáka, procházka po škole a seznámení s jednotlivými částmi školy.

Žák byl přiřazen do třídy s plnou asistencí k jinému integrovanému žákovi, kde se předpokládala případná dopomoc paní asistentky. Vzhledem k tomu, že se jednalo o první třídu, nebyl hned ze začátku určen žákovi „patron“. Během prvního měsíce se celá situace sama vykrystalizovala a žákovi bez bližšího určení se začaly více věnovat a pomáhat dvě dívky ze třídy.

Žák se učil společně s ostatními žáky číst písmena české abecedy a ke každému písmenu si přiřazoval obrázky, které postupně takto poznával v českém jazyce. Vzniklo tak neoficiální portfolio samotného žáka k jednotlivým písmenům doprovázené obrázky začínajícími na dané písmeno. Jakmile žák ovládal většinu abecedy, začal používat obrázkové karty a popisky k jednotlivým věcem. Na popiscích se spolupodíleli i ostatní žáci, kteří brali úkol hravou formou jako trénink naučených písmen a rádi si tak četli popisky také.

V období prvopočátečního čtení docházelo ještě za podpory studentky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy k přepisu slov i do korejského jazyka – učení i pro rodiče a bližší význam slova pro žáka, který v tomto období četl v obou jazycích.

Ke komunikaci s rodiči byla zvolena psaná forma, kterou sami označili za ideální

(možnost překladáče). Žák se do kolektivu velmi brzy začlenil, jeho jazyková vybavenost byla nad rámec výuky a práce s paní asistentkou během výuky (individuální chvilky např. v pracovních činnostech, výtvarné výchově + dopomoc s úkoly) rozvíjena i na kurzech českého jazyka pořádaného Člověkem v tísní 2x týdně intenzivní výuky českého jazyka. Rodiče projevíli velký zájem začlenit se do aktivit školy, proto je bylo možné vidět na všech třídních akcích pořádaných i pro rodiče dětí a většině akcí pořádaných školou. Postupem času se i žáci začali mezi sebou navštěvovat za přítomnosti rodičů (především maminky) a došlo tak k velmi hezkému propojení i mimo školu.

Žák nastupuje příští rok do pátého ročníku, domluví se plynule v jednoduchých větách (covidové období trávil v Koreji, proto i přes individuální lekce došlo k mírnému zhoršení jazykových dovedností). Po návratu k prezenční výuce je zřejmé, že se jeho jazyková vybavenost pomalu vrací a nadále rozvíjí. Ne vždy se však přes maximální snahu inkluze vede tak, jak bychom si přáli. I v následujících situacích je ale možné pomoci.

Případová studie rumunského chlapce (FZŠ Umělecká)

Osmiletý, velmi inteligentní chlapec přicestoval se svou matkou z Rumunska po rozvodu rodičů proti své vůli. Maminka stěhování zvolila z důvodu nabídky dobrého zaměstnání v mezinárodní firmě. Chlapec byl silně fixován na své kamarády, na své prostředí, otce, do České republiky se mu nechtělo.

Matka projevila velkou snahu se začlenit do činnosti školy, přivezla všem dětem dárek, po celou dobu byla v řešení problémů aktivní. Účastnila se pravidelných konzultací, reagovala na všechna doporučení k začlenění syna.

Chlapec přes veškerou snahu ale odmítal jakoukoli pomoc přijmout.

Odmítal pomocnou ruku třídní učitelky, jeho strach z neznámého se projevoval agresivitou ke spolužákům, bojkotoval intenzivní kurz českého jazyka pořádaném Člověkem v tísní.

Snažili jsme se mu přiřadit patrona z řad jeho spolužáků, ale ani tato pomoc

se nesetkala s očekávaným úspěchem, chlapec odmítal komunikovat i s ním, projevoval i vůči němu prvky agresivity. I když jsme patrona změnili, k úspěšnému začlenění to stále nevedlo.

Po konzultaci s maminkou jsme zkusili ještě chlapce přesunout do nižšího ročníku na adaptační období, se záměrem klidnějšího a pomalejšího tempa výuky češtiny. Žák na toto reagoval opět odmítavě se zvýšenou hyperaktivitou a nepřiměřenými reakcemi. Odmítal mluvit česky, ačkoli prokazatelně jazyková vybavenost probíhala rychle, nedařilo se mu se skamarádit se spolužáky.

I když situace už vypadala téměř beznadějně, napadlo nás ještě kontaktovat sousední školy, zda náhodou někde nemají chlapce rovněž z rumunského prostředí. Po mnoha komunikacích se nám skutečně pomoc chlapci podařila sehnat zvenčí. Do jedné ze sousedních škol chodil shodou okolností do stejného ročníku jeden rumunský chlapec, který se tam adaptoval velmi dobře – docházel již druhým rokem. Po domluvě se školou a matkou chlapce tam náš žák přestoupil.

Samozřejmě jsme se průběžně informovali o začlenění a vše proběhlo bez větších problémů, byli jsme my i matka dítěte tomu velmi rádi.

Cesta pomoci žákům s OMJ je tedy pestrá, přes všechna doporučení zůstává vždy na prvním místě individuální přístup k jednotlivým dětem.

